

محمدصادق امینی

حادثه بمبئی، ۱۱ سپتامبر هند

● پاکستان از این نگران است که حملات بمبئی بار دیگر منجر به تغییر آرایش نظامی هند در اطراف مرز با پاکستان شود و به همین دلیل هشدار داده که در صورت وقوع چنین اتفاقی، مقابله به مثل خواهد کرد

تلویزیون A.B.C در گزارشی به نقل از مقامات اطلاعاتی آمریکایی که به نام آنها اشاره نکرد، اعلام کرده که آنها یک تماس تلفنی را با آدرسی در پاکستان ردیابی کرده‌اند که سردسته گروه افراطی «لشکر طیبه» از آن استفاده می‌کند که در آن تماس تلفنی به حمله از طریق دریا به بمبئی اشاره شده بود. مطابق این گزارش در این مکالمه هدف‌های مشخص، از جمله نام هتل تاج محل ذکر شده بود و منابع هندی نیز اعلام کرده‌اند که مقام‌های آمریکایی دو بار در مورد یک حمله احتمالی هشدار داده بودند. با وجود مطالبی که بدان اشاره گردید، در حال حاضر رسانه‌های جمعی در هند این سوال را از مقام‌های امنیتی خود می‌پرسند که چرا علی‌رغم هشدارهای قبلی غافلگیر شده‌اند و هشدارهای پیش از این حملات را جدی نگرفته‌اند. این در حالی است که بنابر گزارش رسانه‌های هندی، مقامات امنیتی این کشور درست هشت روز پیش از حملات بمبئی، پیامی را رهگیری کرده بودند که نشان می‌داد حمله به شهر قریب‌الوقوع است؛ اما آنها به این پیام توجهی نکرده و به سادگی از کنار آن گذشتند!

چه کسی مقصر است؟

«ما پیش از این نیز شاهد حملات تروریستی بوده‌ایم، اما این حمله متفاوت بود. این حمله‌ای بود که آن را تروریست‌هایی به شدت آموزش دیده و تا به دندان مسلح در بزرگترین شهر ما انجام دادند. آنها آمده بودند تا عده زیادی از شهروندان بی‌گناه و همچنین جهانگردان خارجی را بکشند. آنها می‌خواستند برخی از بهترین نمادهای مرکز اقتصادی ما را نابود کنند». این جملات بخشی از اظهارات «مانموهان سینگ» نخست‌وزیر هندوستان در

خاطر همه‌ی کشور در نگرانی فرورفته و همه‌ی ما در فکر راه‌های مقابله با تروریسم هستیم». چنین اظهاراتی در شرایطی صورت می‌گیرد که مالکان هتل تاج‌محل در بمبئی نیز می‌گویند که پیش از آغاز حملات، هشدارهایی مبنی بر احتمال حمله به هتل وجود داشته است. در همین خصوص «راتان تاتا»، رئیس شرکت «تاتا» که مالک هتل تاج‌محل است، به شبکه خبری C.N.N گفته که با وجود این هشدارها، اندکی پیش از وقوع حملات، بخشی از تدابیر امنیتی برچیده شد. آقای تاتا با اشاره به اینکه تردید دارد که تدابیر امنیتی می‌توانستند از حملات تروریستی جلوگیری کنند، می‌افزاید: «این تدابیر نمی‌توانستند از آنچه که رخ داده، جلوگیری کنند، ولی حداقل می‌شد از پارک خودروها در مقابل هتل جلوگیری کرد و یا به هنگام ورود افراد به هتل آنها را با دستگاه‌های فلزیاب کنترل بدنی نمود». اظهارات مالک هتل تاج‌محل در شرایطی صورت می‌گیرد که بنابر اظهارات کارشناسان مسایل امنیتی، چنین اقداماتی نمی‌توانست موثر واقع شود زیرا تروریست‌ها از در ورودی پشت هتل وارد ساختمان شده بودند و دقیقاً می‌دانستند که چه کاری می‌خواهند انجام دهند. در همین حال منابع اطلاعاتی هند نیز می‌گویند که گروه دوم تروریست‌ها با یک قایق وارد این کشور شده بودند، در حالی که بقیه یک ماه پیش برای تأمین سلاح و مواد منفجره و نفوذ به هدف‌های عملیاتی وارد هند شده بودند. اظهارات مالک هتل تاج‌محل و منابع اطلاعاتی هندوستان در شرایطی صورت می‌گیرد که ایالات متحده آمریکا نیز در ماه اکتبر در مورد امکان حمله از راه دریا به بمبئی هشدار داده بود. در همین خصوص

▼ هندی‌ها که تا چندی پیش اخبار مربوط به تروریسم را در عراق، افغانستان و سایر نقاط جهان پیگیری می‌کردند، با سلسله حملاتی که در ۲۶ نوامبر در شهر بمبئی رخ داد، متوجه شدند که از این پس می‌توان هندوستان را نیز به لیست کشورهای که می‌شود وقایع تروریستی را در آن جا پیگیری کرد، افزود. در واقع وقوع چنین حادثه‌ای در بمبئی که به عنوان نماد «ستاد مالی هندوستان» معروف است، آن قدر برای هند گران تمام شده که سران این کشور نمی‌توانند حملات اخیر به بمبئی را نادیده بگیرند. این در حالی است که این حادثه، مردم هند را نیز بسیار خشمگین کرده و حتی استعفای وزیر کشور هند و مشاور امنیت ملی این کشور نیز نتوانسته از خشم مردم بکاهد. هر چند که هنوز کاملاً مشخص نیست که چه کسی مسبب حملات بمبئی است، ولی باید گفت که این عملیات، بسیار خوب برنامه‌ریزی شده بود و درست زمانی اتفاق افتاد که هند و پاکستان به سمت توسعه‌ی روابط خود گام برمی‌داشتند. باید دید که آیا تکرار چنین حملاتی می‌تواند تلاش‌های صلح بین دو کشور را متوقف کرده و منجر به مقابله میان این دو همسایه‌ی مجهز به تسلیحات هسته‌ای شود یا خیر؟

هشدارهایی که نادیده گرفته شد؟

مقامات هندی انتخاب شهر بمبئی را برای حملات تروریستی تصادفی نمی‌دانند و بر اهمیت مرکزیت این شهر برای زندگی اقتصادی هند تأکید می‌کنند. در همین خصوص «مانیش تیواری» سخنگوی حزب حاکم کنگره هند می‌گوید: «ضربه این حملات از بمبئی فراتر رفته، زیرا بمبئی ستاد مالی هند محسوب می‌شود. به همین

این است که دولت هند هر نوع توطئه یا حمله‌ای را در خاک خود، به مقامات پاکستانی نسبت می‌دهد که این روند نشانه‌ی سوءظن شدید در روابط دو همسایه است که به اعتقاد تحلیل‌گران تا وقتی عاملان این حمله شناخته نشده و بی‌گناهی پاکستان به اثبات نرسد، این فضای مسموم همچنان بر روابط دو کشور سایه خواهد انداخت. خطر دیگری که پا به پای این بحران رشد می‌کند، احتمال به کارگیری تسلیحات هسته‌ای در این کشمکش است. نگاهی به اظهارات سران پاکستان در رسانه‌های این کشور، نشان می‌دهد که در صورت دامنه‌دار شدن بحران و تغییر آرایش نظامی نیروهای هندی در کشمیر، پاکستان نیز ۱۰۰ هزار سرباز از مرز پاکستان و افغانستان عقب کشیده و روانه‌ی منطقه کشمیر می‌کند. در واقع پاکستان از این نگران است که حملات بمبی بار دیگر منجر به تغییر آرایش نظامی هند در اطراف مرز پاکستان شود و به همین دلیل هشدار داده که در صورت وقوع چنین اتفاقی، مقابله به مثل خواهد کرد. شاید بتوان گفت از زمانی که این شایعه به گوش آمریکا رسیده، این کشور برای فرونشاندن بحران هند و پاکستان بیش از پیش فعال شده و کاندولیزا رایس، وزیر خارجه‌ی این کشور در روزهای پایانی وزارت خود طی سفر به این دو کشور گفت‌وگوهای زیادی را انجام داده تا مانع از تشدید تنش در روابط دو کشور شود. سفرهای اخیر رایس به هند و پاکستان از آن جهت حایز اهمیت است، که در صورت عقب‌نشینی سربازان پاکستانی از مرز این کشور با افغانستان که منطقه‌ای قبایل‌نشین است، اوضاع امنیتی در افغانستان بدتر خواهد شد و نبرد علیه طالبان در افغانستان را نه تنها برای باراک اوباما، رئیس‌جمهور منتخب آمریکا که قرار است تمرکز خود به عنوان سکاندار جدید مبارزه با تروریسم را معطوف افغانستان سازد، بلکه برای نیروهای ناتو نیز دشوارتر خواهد ساخت. در چنین شرایطی کارشناسان بر این باورند که این تهدید پاکستان نه فقط متوجه آمریکا و ناتو بلکه متوجه کل جامعه جهانی است که نبرد سربازان آنها در افغانستان بر ضد طالبان هم اکنون با دشواری‌های جدی روبه‌روست. حقیقت این است که طالبان روزه‌روز در افغانستان در حال قدرت گرفتن است و به اندازه‌ی صاحب نفوذ شده که دولت مرکزی و برخی کشورهای عربی مجدداً با آن‌ها وارد گفت‌وگو شده‌اند. به همین دلیل تغییر موضع حدود یکصد هزار سرباز پاکستانی از مناطق قبایلی به مرز این کشور با هند، می‌تواند جنگ بر ضد تروریسم را به شدت تضعیف کرده و نیروهای خارجی مستقر در افغانستان را با چالش‌های بسیار جدی‌تر و وضعیتی دشوارتر از قبل در جنگ بر ضد شورشیان مواجه سازد.

از راه گفت‌وگو و به شیوه‌های مسالمت‌آمیز حل کنند. اما با وجود چنین حادثه‌ای بی‌هیچ تردیدی می‌توان گفت که حملات تروریستی اخیر در بمبئی به روابط دو کشور آسیب می‌زند و بی‌جهت نیست که دولتمردان پاکستان به شدت نگران تیره شدن روابط با هندوستان هستند؛ زیرا سال آینده در هند انتخابات پارلمانی صورت می‌گیرد و مخالفان دولت هندوستان سعی دارند از طریق فشار بر دولت، حملات اخیر را به بی‌کفایتی دولت در زمینه‌ی مبارزه با تروریسم نسبت دهند. به باور کارشناسان مسایل بین‌المللی، تداوم چنین فشارهایی ممکن است هند را وادار کند تا برای کسب اعتماد و حمایت مجدد مردم این کشور، به نوعی نمایش نظامی بر ضد پاکستان دست بزند.

نگاهی به عواقب احتمالی یک بحران

هر چند دیگر صدای رگبار مسلسل‌ها در خیابان‌های منتهی به هتل تاج‌محل به گوش نمی‌رسد، ولی اغلب تحلیل‌گران و آگاهان به مسایل شبه‌قاره هند معتقدند که هند نمی‌تواند حمله به بمبئی را فراموش کند و بدون شک عوارض این بحران نه تنها روابط بین اسلام‌آباد-دهلی‌نو، بلکه در صورت تداوم بر سایر مسایل بین‌المللی نیز تأثیرگذار خواهد بود. در واقع هند و پاکستان که از ده‌ها سال پیش بر طبل دشمنی کوبیده‌اند، در سال‌های اخیر سیاستی به نسبت ملایم‌تر در برابر هم داشتند که اینک با حملات اخیر بمبئی که به مرگ نزدیک به ۲۰۰ نفر انجامید، بار دیگر به خطر افتاده است. در واقع واقعیت

نخستین جلسه مشترک احزاب این کشور پس از حملات تروریستی بمبئی بود. موضوعی که در کلام سینگ جلب توجه می‌کند، تأکید غیرمستقیم او بر روی عباراتی نظیر «آنها و آموزش» است که به سرعت ذهن مخاطب را متوجه پاکستان به عنوان دشمن دیرینه‌ی هندوستان می‌کند. هر چند پاکستان حملات بمبئی را یک اقدام تروریستی وحشیانه خوانده و هر گونه دست داشتن در این حملات را تکذیب کرده است، ولی با این حال، دولت هند همچنان معتقد است که بر اساس شواهدی که در دست دارد، بیشتر عاملان حملات بمبئی، شهروندان پاکستانی بوده‌اند که از سوی سرویس اطلاعات پاکستان (ISI) مورد حمایت واقع می‌شده‌اند. در واقع مقامات هندی از آن جهت به موضوع دست داشتن ISI در این حملات اصرار می‌ورزند، چون از بین ۱۰ تا ۱۲ مهاجم مسلحی که در این حملات شرکت داشتند یک مهاجم را زنده اسیر کرده‌اند که به گروهی افراطی به نام «لشکر طیبه» تعلق دارد. لشکر طیبه که یکی از اهداف آن مبارزه با کنترل هند بر منطقه کشمیر است، همان گروهی است که مسوولیت حمله به پارلمان هند در سال ۲۰۰۱ را نیز بر عهده داشت؛ حمله‌ای که در آن زمان دو کشور را تا مرز جنگ پیش برد. در واقع به واسطه‌ی این حمله، چیزی نمانده بود که دو کشور جنگ چهارم را آغاز کنند، اما تلاش‌های دیپلماتیک مثمر واقع شد و از آن زمان دو کشور تلاش می‌کنند تا مشکلاتی مانند تروریسم و اختلافات مرزی را

● در حال حاضر رسانه‌های جمعی در هند این سوال را از مقام‌های امنیتی خود می‌پرسند که چرا علی‌رغم هشدارهای قبلی غافلگیر شده‌اند و هشدارهای پیش از این حملات را جدی نگرفته‌اند ●

